

# Friddom

Nr. 14.

LANDSUTGAVE

1. årg.

## Reisa oss skal vi!

Ein ting har vi å gjera  
å halda fast,  
byggja ei ny von  
for kvar som brast,  
reisa vårt hus panytt  
på den svidde grunn  
bøte med dobbelt kraft  
kvar modlaus stund.

Tallause gonger enn  
skal vi brytast ned,  
ranast for alt  
som vi prøver å verns oss med,  
jamvel for det  
som vi tryggast må lita på.  
Reisa oss skal vi panytt,  
endå, endå.

Støvorn på slagmarka er vi  
i tusenårs strid.  
Kanskje skal mørkret vara  
ut var tid.  
Det som vi kjemper for lever,  
som sol og regn og vind,  
alltid bore panytt  
i nye sinn.

Evigt er det gode,  
evig sanning og rett.  
Nå er det vi som skal bera det,  
var ett,  
fram gjenom skuggedalen  
av nederlag  
inn i det blendande lys  
av dag.

Sigmund Skard,  
Washington, varen 1941.

Gøteborgs Handels- och Sjöfartstidning skrev tirsdag 4 november følgende i sin velkjente spalte I dag:

Seks norske arbeidere er dømt til døden. Det er umulig å anvende ordet dom. Da tenker vi på et rettslig forløp. Noget slikt foreligger ikke i dette tilfellet. Makten til å undertrykke konstituerer ingen rett. En fedrelandskjærslighet som er tro intil døden er ingen forbrytelse.

Samtidig meldes fra Belgrad at 100 "jøder og kommunister" er henrettet som gjengjeldelse for overfallet på en tysk soldat. Hvilken virkning denne framferden har hatt i Europa trenger ingen utredning. Det flammende hat som er tenkt vil en gang komme til å vise sine virkninger.

"Jøder og kommunister" er et uttrykk som tyskern anvender. De gjør ordene til synonym for uskyldige offer. Bortsett fra noen forrykte stakkerer er det ingen som tror at de 100 gisler har hatt noen befatning

med overfallet på den tyske soldaten. Bare et menneske som har bevart all sin barnlige blåsyethet vil la seg innbille at "jøder og kommunister" er forbrytere i kraft av sin folkekarakter eller overbevisning.

Dersom nazistisk terminologi vinner fotfeste vil ordet kommunist svare til begrepet patriot. "Kommunister" kalles franskmenn, belgier, polakker og tsjekkere som arbeider for sine lands befrielse. Herr Heydrich framtrer som den samme anti-kommunist. Han har sikkert rekorden i å sende "kommunister og jøder" i døden. Det skal bli interessant å se hva skjebnen har i beredskap til ham selv.

Takket være det orðvalget som den tyske propogandaen gjør bruk av holder "kommunist" på å bli betegnelsen for alle nazismens mot-

søndere. Det var ikke hvad tyskerne hadde ønsket. Det er heller ingen heldig begrepsforskyvning.

Alt dette skal ien ikke for fjern fremtid gjøres opp. Og ingen tilføyer: Gud være da nådig.

## Dagens Sitat

Herman Harris Aall skriver i sin bok Faren fra Øst (s. 44):

-De germanske folk er indilister og frihetselskende, og det har fra oldtiden ikke gjeldt minst nordmennene. De har også i høi grad vært det i det økonomiske liv. Ikke få er de, som har den følelse, at ens arbeide skal være mere enn et levebrød, at det skal være en oppgave bestemt av ensanlegg, men med et ideals ledestjerne over sig. Et slikt syn på livsstillingen lar sig ikke forene med et samfundsdiktatur. Det er måskje mulig at der kunne innføres et sadant også i germanske land ved et kupp, men det tør forutsies at det ikke vilde bli tålt lenge.-

## Roosevelt taler.

President Roosevelt har for kort tid siden i en tale bl. a. sagt:

"Den civiliserte verden antok for lenge siden det grunnleggende prinsipp at ingen skal straffes for en annens gjerninger. Ute av stand til å få tak i de skyldige tar nazistene karakteristisk nok livet av 50 eller 100 uskyldige personer. De som ønsker samarbeide med Hitler kan ikke ignorere disse uhyggelige forbrytelser. Nazistene burde ha lært fra tidligere kriger at det er umulig å bryte menneskenes ånd ved terror. Disse handlinger er utført av desperate menn som innerst inne er på det rene med at de ikke kan vinne. Skrekken kan aldri bringe fred til Europa. Den sår bare et uslukkelig hat som en gang vil få fryktelige følger!

- - - - -

Morgenposten skriver

7. nov. bl. a. føl-

gende om plikter i

okkupert land: For det

første må en være klar

over at dødsstraff gjel-

der i følgende tilfeller:

Spionasje - - - - -

Ulovlig besiddelse av våben

Ulovlige radiosendere ----

Endelig må en være oppmerk-

som på risikoen ved spredning

av ulovlige aviser. - - - - -

----- Kanskje våre lesere nå begynner å forstå nødvendigheten av å vise den største forsiktighet.

## Utenlands= nytt.

Tre franske flyvere har med sine jagerfly fløyet fra fransk Nordafrika til alliert område og sluttet seg til de frie franske styrker.

I Bøhmen-Mähren er nå henrettet over 300 personer. Gjennomsnittlig er det henrettet 5 personer pr. dag i de siste to månedene.

I Marseille er det opprettet en standrett på grunn av sabotasjen og alle attentatene mot tyskerne i Frankrike. Mere enn 30000 franske patrioter er dømt til fengsel eller døden.

I Vilna er en illegal polsk organisasjon avslørt og 4000 personer er arrest. Det har vært husundersøkelser hos en mengde personer bl. a. erkebiskopen i byen.

Fra Jugoslavia meldes at opprørsbevegelsen nå har grepet slik om seg at 3/4 av landet sies å være på de opprørske serberes hender. Hele bondebefolkningen står mot tyskerne og italienerne. En mengde serbere er skutt.

I Dalmatia er 18 personer blitt dømt til å skytes bakfra med bind for øynene.

Berlins jøder sendes nå østover på tvangsarbeid. Av 65000 skal 55000 jøder sendes avsted. De får bare ta med seg håndbaggasje.

Jødestjernen bæres nå på brystet for at den ikke skal kunne skjules bak en pakke eller mappe. Antallet av selvmord blandt Berlins jøder oppgis å være over 200 etter at jødestjernen ble innført.

Mussolini har avsatt 60 høyere tjenestemenn i 19 av de 22 korporasjoner som kontrollerer Italias produksjon. De har ikke arbeidet effektivt nok.

Finlands vinter 1941-42 blir den vanskeligste i historisk tid. Voksne får 1 dl. melk pr. dag, brødrasjonene er utryggelig knappe, kjøtt og egg fins ikke.

## FRI FAGBEVEGELSE

Vi har siden april i år brukt den utmerkede frihetsavis Fri Fagbevegelse som kilde til vår spalte fra organisasjon og arbeidsplass. Vi kommer fortsatt til å gi et sammendrag av denne avis. Men spalten vil få samme navn som avisen: Fri Fagbevegelse.

Tyskernes redskaper innen fagorganisasjonen har slått an en hårdere tone enn den vi hørte de første dagene etter at de hadde satt seg tilrette i formannstolene. En må være forberedt på at nazistene vil gå til overrumpende terroraksjoner for derved å kunne nazifisere fagorganisasjonen innenfor noe som ikke har lykkes hittil tro alle overgrep. Da gjelder det at tillitsmenn og medlemmer holder stand. Det finnes ingen undskyldning for å bli sittende i hverys betingelse er medlemskap i NS. De fagorganiserte arbeidere og tillitsmenn må holde sin del av fronten - koste hvad det koste vil. -

Da Odd Fossum ble kommisarisk formann var han ikke medlem av fagorganisasjonen. Han var strøket på grunn av kontingentrestanse. Da han tiltrådte, fikk han kommisæren i Handels- og Kontor, "Oste-Berg" til å ordne medlemskapet. Odd Fossum skylåte 72 kroner - kontingent for et helt år. Det er den samme mann som nå sender ut parole om tvangskontingent og straffeforfølgning mot folk som skylder kontingent for mer enn to måneder.

Den innsatte kommisær i Oslo og Aker Samorganisasjon, Bjørn Lageraen hadde forleden sitt personalia i Fritt Folk. Dessverre hadde man glemt å fortelle at han var strøket som medlem av sin fagforening på grunn av kontingentrestanse.

Fredag den 24. oktober innbød nazistene i Telegrafverket til møte i det tidligere Venstres Hus, Møllergaten 16. Det skulle dannes en NS-gruppe for Stor-Oslo innen Telegrafverket. Da møtet skulle begynne hadde fire kvinner og fire menn innfunnet seg pluss nazidirektøren Richard With, portvakten og foredragsholderen. Stor-Oslo har 2500 arbeidere og funksjonærer knyttet til Telegrafverket. Altså ikke en halv prosents fremmøte.

Den tidligere kommisær i Tekstilforbundet, Borgar (Johansen) Hauger, kjent som dyremishandleren fra Mittedal, er avsatt etter få ukers virke. Som ny kommisær er ennsatt Einar Knudsen, forhenværende lagerekspeditor hos Hermansen & Jørgensen.

Som ny kontorsjef ved Oslo Sporveier ansatt den fallerte motehandler Rolf Hesstvedt. Han er 29 år og har ingen annen forutsetning for stillingen enn sitt medlemskap i NS.

Kommuneforbundets Trøndelagskontor er nedlagt og sekretær Nils Rune avskjediget. Johan Flønes, Trondheim, som er medlem av styret er arrestert. Samtidig ble sønnen hans arrestert.

Sekretæren i styret FOR Norsk Kommuneforbund i Oslo, Victor Jensen er atter arrestert. Han har tidligere sittet inne over tre uker i Oslo Kretsfengsel.

Den velkjente organisasjonsmann i Bygningsindustrien, Oskar Johansen ble arrestert den 21. oktober. Johansen var tidligere ansatt i Sten- Jord- og Cementarbeidernes Forening.

Sekretær Feder Vestad i Norsk Skog- og Landerbeiderforbund ble arrestert 17 oktober. Tidligere på dagen hadde han hatt

et sammenstøt med Forbundets nazikommisær Rolf H. Jahrmann.

## Militær oversikt

Det er nå snø langs hele fronten i Russland endog i Ukraina, og enkelte mindre snøstormer har allerede rast. Fronten bærer preg av dette. Tyskerne har hatt liten fremgang tiltross for de største anstrengelser. 30000 tanks har de satt inn på østfronten, derav 16000 i Moskvaavsnittet. De hårdeste kamper foregår i Mozaisk-Volokolamsk-avsnittet samt lenger syd ved Tula. De tyske tap i Mozaisk-området bare de siste dager er 300000 mann, melder London. Den store russiske by Kalinin er gjenerobret av russerne. Det skjedde etter 14 dagers uavbrutt kamp og beleiring. Tusener av tyske soldater ble begravd under ruinene av den sønderskutte by. Ved Tula er haugvis av tyske tanks skutt sønder og sammen i forstedene.

På nordfronten opererer nå engelske jagerfly av Hurricane-typen. Siden de ble satt inn har Murmansk bare blitt angrepet to ganger.

På Leningradfronten har russerne hatt stor fremgang og gjenerobret et stort område.

På sydfronten ved Rostov har det vært skyttergravskrig i flere uker. Russerne har sprengt flere demninger. Ved en av sprengningene forsvant 300 tyske lastebiler i vannmassene.

Fremgang av betydning har tyskerne kun hatt på Krim. Men det har kostet dem meget. En hel tysk armé er ødelagt. 900000 mann er drept eller såret, 150 fly og 205 kanoner ødelagt.

Militærkronikører anslår de tyske tap på østfronten til å overstige tapene ved Verdun i Verdenskrigen.

Med den strenge russiske vinter for øye og ingen utsikt til skikkelig vinterkvarter er tyskerenes skuffelser blitt mer og mer merkbare og redselen har sneket seg inn blandt soldatene.

Krigsmateriellproduksjonen i Australia er 20-doblet siden krigsutbruddet. 60000 mann tjenestegjør i det australske flyvåpen.

Engelskmennene bruker nå et stigende antall Hurricanefly. Hvert fly er bevebnet med 4 kanoner og 12 mitraliøser.

De siste 4 mnd. har det engelske flyvåpen senket eller skadet nesten 400 fiendtlige skib.

Kommandør Korneliussen, kommandørkaptein Danielsen og kommandørkaptein Riiser-Larsen ble i statsråd den 7. okt. utnevnt til kontreadmiraler.

London hadde flyalarm den 1. nov. for første gang på over 3 mnd.

## Siden sist

Fra Stavanger meldes at det kom til stort oppstyr under et møte for kort tid siden. - Rikstaler Strand hadde sammenkalt skolefolk i Stavanger til møte. Under talen kom han inn på stortingsforhandlingene som førte til at NS fikk makten. Da lektor Natvig-Pedersen som selv var til stede under forhandlingene i egenskap av stortingsmann, stemplet Strands uttalelser som løgn, ropte Strand meget opphisset: "Slå ham ned." - Hirden styrtet til, men fire mann stillet seg rundt Natvig-Pedersen for å forsvare ham. Politi ble tilkalt og Natvig-Pedersen ble arretert. Videre ble lektorene Larsen, Åsmund Johansen og gymnastikklærer Øvre-gård arretert. De hadde forsvart Natvig-Pedersen.

Angiver Fredriksen, Stavanger som tidligere var journalist, ble funnet skamslått på brygga i Stavanger for kort tid siden. Han måtte øyeblikkelig kjøres på sykehus.

Ved laboratorieundersøkelse på Statens Lærerinneskole for husestell på Stabekk viste det seg at B-såpen inneholdt ren soda. Departementet opplyste i skriv at resultatet ikke måtte offentliggjøres.

Fra nyttår stopper all fabrikkproduksjon av sjokolade og kakao på grunn av mangel på råstoffer.

Meddelelsen i landets aviser om at en Kjøpmann i Theresegeate i Oslo skulle være arrestert og ført til Tyskland fordi han ulovlig hadde lyttet på London, viser seg å være en bluff fra tyskerne for å skremme. Vedkommende kjøpmann er helt ukjent i strøket.

Mens de øvrige teatrene i Oslo i sommer ble tvunget til å søke lisens fra Kulturdepartementet, har Det norske Teater like til nå fortsatt sin virksomhet uten å søke teaterdirektør Finn Halvorsen om noen slik bevilling. Publikum har påskjønnnet denne rake holdning med et useðvanlig godt besøk. Nå har imidlertid Det norske Teater mottatt et ultimatum fra Teaterdirektoratet. Det sies her ganske tydelig fra at unlatelse fra å søke lisens vil bli betraktet som sabotasje og straffet deretter. Det er derfor sansynlig at Det norske Teater nå må søke lisens.

Nazistene er nå iferd med å starte et propagandefagblad beregnet på bøndene. Det skal trykkes i opplag på en kvart million hos Aas& Wahl, og kommer antagelig til å hete "Norsk Jord". Redaktør blir gårdbruker Dehli Laurentzon fra Østerdalen.

Ekspedisjonsjef Carl Platou i Justisdepartementet er arrestert. Man orket ikke å fortsette lenger i departementsarbeidet under Riisnæs regime. Han søkte om permisjon og fikk dette innvilget og dessuten tillatelse til å fortsette i sitt embete. Likevel ble han arrestert to dager etter at han hadde fratrukket sin stilling.

Thomas Fearnley, Nils Young Fearnley og Carl Otto Løvenskjold er arrestert.

I lengere tid har fire høyere skoler i Oslo vært stengt på grunn av demonstrasjoner under en flyalarm. Skolene er nå kommet i gang igjen, men 10% av elevene er utvist og utelukket fra all høyere utdanning for fremtiden. Elevene som er utvist er tatt rent tilfeldig. Det er fortrinnsvis barn av "jødisk" avstamning og barn til foreldre som har vært aktive politiske motstandere av NS som er utvist.

Søndag 25. okt. ble 250 mann fra arbeidstjenesten utkommandert

til å være premierrepublikum i Nationalteateret. - - - Da teppet gikk opp var teateret så tynt besatt at det ble pinlig for nazistene. Litt senere kom de 250 mann og fylte en del av plassene. Etter forestillingen ble det overrakt blomster til skuespillerne fra Kulturdepartementet. Men navnene til skuespillerne var i de fleste tilfellene stavet på feil måte.

## V E T I D E

- at pantefullmektig Bjerke er en av de farligste angivere i Oslo kommune.

- at arkivene til NS-avdelingene i Asker og Barum er forsvunnet på mystisk måte.

- at den 18. oktober ble 18 politifolk i Oslo og andre byer avskjediet

- at bare 446 av 1514 politifolk i Oslo er medlem av NS.

- at i hele landet er det 1117 av 4040 politifolk som er medlem av NS.

- at NS pr. 10 juli i år bare hadde 30,870 medlemmer.

- at den nye redaktør av Norsk Tannlægeforbunds tidsskrift, tannlæge Krøtø er over 80 år.

- at professor Hallsbys bok "Et Livssyn" (Lutherstiftelsens forlag) er beslaglagt.

- at i tiden fra 12. mai til 27. sept. er det utført 296,050 kg smør og 853,875 kg ost - - - til Tyskland.

- at bladet "Velgeren" Gjøvik er blitt dømt til 1 måneders stans for ikke å ha vært nazistisk nOK.

- at en herre som forlot gudstjenesten til nazipresten Blessing-Dahle, ble arrestert av politivakten utenfor kirkegården.

- at det ved en "husundersøkelse" som ble foretatt hos politiske fanger i Åkebergveien, ble det beslaglagt to radioapparater.